ZMARŁ DR ANDRZEJ MICHAŁOWSKI - WYBITNY ZNAWCA OCHRONY I KONSERWACJI KRAJOBRAZU KULTUROWEGO, HISTORYCZNYCH OGRODÓW ORAZ ZAŁOŻEŃ PAŁACOWO-PARKOWYCH.

Posted on 17 listopada 2026

Dr Andrzej Michałowski urodził się w 1934 roku w Brześciu na Bugiem w Twierdzy Brzeskiej, gdzie jego ojciec, lekarz był komendantem szpitala wojskowego. Stracił rodziców w czasie II wojny Światowej – ojciec ppłk. Wiaczesław więzień Starobielska, zamordowany został w Charkowie 1941 roku, matka Maria z racji przynależności do AK, rozstrzelana w 1944 roku przez policję niemiecką w Brześciu.

Przygarnięty przez rodzinę matki koniec wojny i lata powojenne spędza w różnych miejscach Polski.W 1952 roku podejmuje studia na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu na wydziale Sztuk Pięknych, w 1958 r. kończy z tytułem magistra Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa, podejmuje pracą na Zamku Krzyżackim w Brodnicy, a następnie w 1960 roku obejmuje stanowisko Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach.

Jako najmłodszy konserwator w Polsce podejmuje pracę ochrony i konserwacji zabytków wśród których są neolityczne Krzemionki Opatowskie, romańskie i gotyckie zespoły klasztorne i kościoły z ich wyposażeniem. Rozpoczyna współpracę z Andrzejem Tomaszewskim, w ramach badań nad architekturą romańską Kolegiaty Wiślickiej, Kościoła Parafialnego w Kijach, Skalbmierzu, Kolegiaty w Opatowie. Wspólnie z archeolog Elżbietą Dąbrowską prowadzą badania archeologiczne, architektoniczne i konserwatorskie Kościoła św. Jana w Zagości, odkrywając romański kościół Joannitów. Renesansowe i barokowe pałace i kościoły, dziewiętnastowieczne dwory kielecczyzny obejmuje ochroną. **Zabezpiecza muzea i zasoby regionu, pomaga w trudnych politycznie czasach, prywatnym właścicielom i kolekcjonerom, oderwanym od swoich majątków w zabezpieczeniu dziedzictwa. Jędrzejów i przyjaźń z Tadeuszem Przypkowskim, legendą wśród wybitnych postaci , daje mu większą pewność siebie zarówno w niezależnej postawie konserwatorskiej jak i w poglądach politycznych.**

Lata 60-te współpraca z Politechniką Warszawską- z prof. Janem Zachwatowiczem, prof. Piotrem Biegańskim, prof. Jerzym Teligą oraz z doc. dr Adamem Jerzym Miłobędzkim.

Rok 1964 - współpraca z prof. Stanisławem Lorentzem, który po powrocie z kongresu w Wenecji powołuje Andrzeja Michałowskiego do komitetu organizacyjnego przygotowania pierwszego kongresu statutowego i wyborczego ICOMOS, w Warszawie i Krakowie. Był

do dzisiaj,(15 .XI.2026) ostatnim żyjącym z grona pierwszych członków Polskiego Komitetu Narodowego ICOMOS.

W 1970 roku kończy pracę Wojewódzkiego Konserwatora zabytków w Kielcach, i zostaje przeniesiony do Warszawy na stanowisko Kierownika Ośrodka Informacji Konserwatorskiej w Warszawie.

W 1974 roku przyjmuje stanowisko wicedyrektora Muzeum Narodowego w Warszawie ds. konserwacji zbiorów i oddziałów zabytkowych założeń pałacowo-ogrodowych w Wilanowie, Królikarni, Nieborowie i Łowiczu (stanowisko to zachowuje do 1980 roku). Funkcje wicedyrektorów pełnią wówczas także prof.Andrzej Rottermund, prof.Kazimierz Michałowski, Wojciech Fijałkowski i Jerzy Baranowski.

W 1980 roku zostaje samodzielnym dyrektorem Zarządu Ochrony i Konserwacji Zespołów Pałacowo – Ogrodowych Muzeum Narodowego, przemianowanym na Ośrodek Ochrony Zabytkowego Krajobrazu, Narodową Instytucję Kultury i pełni tę funkcję przez kolejne 22 lata.

Od 1978 roku do 1999 roku przez 21 lat pełni nieprzerwanie funkcję Sekretarza Generalnego Narodowego Komitetu ICOMOS przy Prezesach: K.Pawłowskim, O.Czernerze, A. Tomaszewskim.

Generalny Konserwator Zabytków Tadeusz Zielniewicz powierza dyrektorowi A. Michałowskiemu prowadzenie w OOZK administracji Parku Mużakowskiego na granicy polsko-niemieckiej. Tworzy kierowaną bezpośrednio przez siebie pracownię dla ochrony i konserwacji parku, czego owocem staje się wspólny polsko-niemiecki wpis Parku Mużakowskiego na Listę Światowego Dziedzictwa w 2004 roku.

W 1995 roku uzyskuje tytuł doktora na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej. **Tego samego roku powołuje do życia przy OOZK „Akademię Nieświeską – Międzynarodową Szkołę Letnią, w program której włącza Międzynarodowy Komitet Ogrodów Historycznych ICOMOS-IFLA.**

Rozwija Wydawnictwa OOZK. Wydaje utworzone przez siebie min. serie „Studia i Materiały ” w trzech tematach : Ogrody, Cmentarze , Krajobraz a także pierwszy w Polsce Spis Parków i Ogrodów. Publikuje szereg materiałów po konferencyjnych krajowych i zagranicznych.

Staje się ważnym organizatorem Konferencji, także międzynarodowych, które otwierają część wschodnią Europy nie tylko dla Zachodu ale i dla obu Ameryk. Tematyka konferencji : ochrona krajobrazu kulturowego i ogrodów historycznych – min. **Bad Muskau-Łęknica, Kotlina Jeleniogórska , Barokowy Krajobraz Europy z Ogrodem w Białymstoku dla którego powołuje międzynarodową Radę Konserwatorską , inicjuje badania archeologiczne i rozpoczęcie rewaloryzacji barokowego Ogrodu w Białystoku(proj. D.Sikora). Organizuje konferencje wspólnie z Muzeum w Łańcucie i Instytutem Dendrologicznym Parku Zofiówce w Humaniu na Ukrainie na temat Ogrodów Rezydencji Magnackich Rodów: Potockich, Czartoryskich , Lubomirskich, Branickich, z udziałem członków tych rodzin i ich wizytami na kresach dawnej Rzeczpospolitej.** Organizuje konferencje tematyczne i specjalistyczne w kraju.

W 1998 roku , tworzy i realizuje międzyresortowy Program Świadome Kształtowanie Krajobrazu i Ochrona Krajobrazu Historycznego, wydając kwartalnik Krajobrazy Dziedzictwa Narodowego , popularyzując cały szereg spraw zawiązanych z zabytkami, ogrodami historycznymi, ustaw i międzynarodowych przepisów prawnych skupionych na ochronie zabytków i idei ochrony krajobrazu.

Dopełnieniem działalności dr A.Michałowskiego w skali międzynarodowej były powierzone mu MISJE ICOMOS DLA UNESCO – waloryzacje i opinie o wpis na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO – rok 1996 Lednice-Valtice w Czechach, 1999- Polder Beemster w Holandii, 2000 – Fertő-Neusiedler See na Węgrzech i w Austrii, 2001 Sacri Monti w Piemoncie i Lombardii we Włoszech.

W 2002 roku na skutek połączenia OOZK z ODZ i przekształcenia obu instytucji w KOBiDZ, dr A.Michałowski kończy przewodzenie instytucją, skupiając swoją energię na pracy dydaktycznej. Prowadził wykłady na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika, na SGGW, Politechnice Warszawskiej, w Wyższej Szkole Ekologii i Zarzadzania w Warszawie (obecnie ATA), której został Profesorem Uczelnianym. W swoim dorobku miał 16 prac magisterskich i ponad 100 prac inżynierskich z zakresu ochrony krajobrazu kulturowego i rewaloryzacji założeń ogrodowych.

Działał w różnych organizacjach krajowych i międzynarodowych min. : Polska Akademia Nauk, Członek Komitetu Architektury i Urbanistyki (1996-2003),Ukraińska Akademia Architektury – członek honorowy od 1997 roku, Białoruski Instytut Problemów Kultury w Mińsku- honorowy profesor od 2002 roku, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków – wiceprezes w latach 1993 – 1999, Stowarzyszenie Historyków sztuki – członek od 1974 r., **członek ICOMOS-IFLA, PKNICOMOS, członek-założyciel Komisji ds. Ogrodów Historycznych i Krajobrazu Kulturowego, pierwszy jej Przewodniczący, wieloletni działacz i inspirator.**

Zmarł w wieku 92 lat, 15 listopada 2026 roku.

opracowała: B. Werner Przewodnicząca Komisji ds. Ogrodów Historycznych i Krajobrazu Kulturowego PKN ICOMOS

Kilka miesięcy temu dr Andrzej Michałowski postanowił przekazać swój dorobek archiwum NID. W przekazanych dokumentach znalazły się zapiski i dokumentacja osobista oraz materiały związane z jego wieloletnią działalnością naukową i zawodową.